

22 מרץ 2020

לכבוד

משה בר-סימן טוב

מנכ"ל משרד הבריאות

בפקס: 02-5655966

שלום רב,

הנדון: הנגשת שירותים רפואיים באופן שווה

לאוכלוסיית הכפרים הלא-מוכרים בנגב בצל משבר הקורונה

הרינו לפנות אליכם בדרישה להבטיח את הנגשתם של מכלול השירותים הבריאותיים המסופקים בישראל כיום לצורך התמודדות עם משבר הקורונה עבור אוכלוסיית הכפרים הלא מוכרים באופן שווה, והכל כדלקמן:

1. כידוע לכם, אנו נמצאים כיום בעיצומו של משבר רב-מערכתי חריף על רקע התפשטות אקספוננציאלית של מגיפת הקורונה במדינות רבות בעולם, כולל במדינת ישראל. עד למועד כתיבת שורות אלה, דווח משרד הבריאות על לא פחות מ- 945 מקרים מאומתים של חולי קורונה במדינה, אולם ההערכה הינה כי אחוזים ניכרים מהאוכלוסייה כבר נדבקו במחלה.

2. בצל המשבר הנוכחי, פירסם משרד הבריאות מספר הנחיות אשר נועדו לאפשר התמודדות מיטבית עם התפשטות המגיפה בקרב אוכלוסיית המדינה, והמתייחסות בין היתר לסוגייה של צריכת שירותי בראיות. במסגרת זאת, נכתב כי חל איסור על חולים עם חום ותסמינים נשימתיים לצאת מהבית, למעט במצבי חירום רפואי. במידה ואכן מתפתחים תסמינים המזוהים עם מחלת הקורונה, ההנחיה של משרד הבריאות הינה לפנות למוקד 101 של מד"א ולא להגיע למרפאת קופת חולים או לא לחדר המיון. במקרים כאלה, ולאחר קבלת אישור מטעם הרופא המחוזי, יגיע איש צוות של מד"א לקחת דגימה ולשלוח אותה לבדיקה.

3. ההנחיות המתוארות לעיל - על כל חשיבותן - מעלות מספר שאלות מהותיות באשר יישומן עבור אזרחים המתגוררים ביישובים לא מוכרים בנגב באופן המבטיח נגישות שווה לשירותים רפואיים בצל משבר הקורונה. אוכלוסייה זו מונה כיום יותר מ- 72,000 איש אשר מתגוררים בכפרים הסובלים מהזנחה ארוכת שנים והנעדרים תשתיות או שירותים רפואיים וסניטריים בסיסיים,

P.O. Box 8921 Haifa 31090 Israel Tel: (972)-4-950-1610 Fax: (972)-4-950-3140

חיפה 31090, ص.ب 8921 هاتف 04-9501610 فاكس 04-9503140
חיפה 31090, ת.ד. 8921 טלפון 04-9501610 פקס 04-9503140

Email: adalah@adalah.org

<http://www.adalah.org>

כגון מים, פינוי אשפה, מרפאות, בתי מרקחת ועוד. יתרה מזאת, אין לתושבי הכפרים הלא מוכרים כל אפשרות לרשום בתעודת הזהות שלהם את מקום מגוריהם הריאלי כמען רשמי (למעשה היישוב שלהם אינו מופיע כלל על המפה), מה גם שאין נגישות פיזית לכפר שלהם בשל היעדר דרכים סלולות.

4. בנסיבות אלה, עולה חשש לא מבוטל כי חלק מהשירותים הבריאותיים הזמינים עבור אזרחי המדינה לא יהיו נגישים באופן שווה עבור אוכלוסיית הכפרים הלא מוכרים, וזאת דווקא בעת חירום שקיים בה צורך חיוני להעניק הגנה שווה לכל אזרחי המדינה מהתפשטות רחבה של המגיפה והשלכותיה. כך למשל, עולה שאלה ביחס לאפשרות של מד"א לאתר בזמן הראוי את מקום המגורים של חולה אשר נדבק בקורונה ונזקק לטיפול רפואי דחוף או לפניו חירום לצורך קבלת טיפול כאמור, כאשר אותו חולה מתגורר למעשה במקום ללא כתובת רשמית ולא נגיש מבחינה פיזית. דברים אלה אמורים גם ביחס לאפשרות של מד"א להגיע לבתים של חולים המתגוררים בכפרים לא מוכרים על מנת לקחת דגימות לצורך בדיקה, כפי שנעשה כיום במקומות אחרים בארץ, וזאת בשים לב להשלכות של היעדר בדיקות על העלאת מקדם ההדבקה בקרב האוכלוסייה. שאלות אלה מתחדדות על רקע הבעיה הכללית של מחסור בשירותים בריאותיים וסניטריים בכפרים הלא מוכרים, כגון אספקת מים סדירה הנדרשת לשמירה על היגיינה, ואשר הופכת את אוכלוסיית הכפרים הלא מוכרים לקבוצה פגיעה במיוחד.

5. בהקשר זה, נבקש להזכיר כי המדינה חייבת להבטיח הנגשת שירותי בריאות לכלל תושבי המדינה. סעיף 3 לחוק ביטוח בריאות ממלכתי, תשנ"ד-1994 (להלן: חוק ביטוח בריאות), מעגן את זכותו כל תושב בישראל לקבל שירותי בריאות, ומורה כי שירותים הכלולים בסל שירותי הבריאות "יינתנו בישראל, לפי שיקול דעת רפואי, באיכות סבירה, בתוך זמן סביר ובמרחק סביר ממקום מגורי המבוטח". כפי שניתן להיווכח ממגוון ההוראות המעוגנות בחוק ביטוח בריאות, על המדינה מוטלת חובה אקטיבית להבטיח מימוש הזכות לשירותי בריאות נגישים במספר מישורי פעולה. ברמה הכללית, חובה זו מוצאת לה ביטוי בסעיף 60 (א) המורה כי שר הבריאות, בהיותו הממונה על ביצוע חוק ביטוח בריאות, "רשאי להתקין תקנות בכל עניין הנוגע לביצועו", ובכלל זה הבטחת מתן שירותי בריאות על ידי קופות החולים בצורה שוויונית, באיכות סבירה ובסמוך למקום המגורים. ברמה ספציפית יותר, השר מוסמך מכוח סעיף 29(ב) לחוק לקבוע כללים ותנאים להקמת תשתיות למתן שירותי בריאות.

6. יצוין כי החובה להנגיש שירותי בריאות באופן שוויוני מקבלת משנה תוקף מכוח חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. בהקשר זה, קבע בית המשפט הלעיון בעבר כי "קבלת שירותי בריאות חיוניים ברמה הבסיסית ביותר הנדרשים להגנת החיים והבריאות, היא נגזרת של הזכות לכבוד האדם, באשר הוא אדם, ושל הזכות החוקתית לחיים ולשלמות הגוף המעוגנות בחוק יסוד: כבוד האדם

וחירותו", וכי "הפליה בהספקת שירותי בריאות עלולה לעלות לכדי פגיעה חוקתית בזכות לשוויון" (בג"ץ 1105/06 קו לעובד נ' שר הרווחה, פסקה 59 לפסק דינה של השופטת ארבל ופסקאות 2-3 לפסק דינה של השופטת ברק ארז (פורסם בנבו, 2013). מטבע הדברים, החובה להגן על חייהם ושלמות גופם של אזרחי ותושבי המדינה עומדת על תילה גם בעיתות של חירום, והיא חלה ביחס לכל אדם, בין אם ישיבתו באזור שנשקפת ממנו סכנה מוגברת לחייו מוכרת על ידי המדינה ובין אם לאו (השוו עם בג"ץ 5019/14 לבאד אבו עפאש נ' מפקד פיקוד העורף, פסקה 5 לפסק דינו של השופט דנציגר (פורסם בנבו, 2014).

7. לאור כל האמור לעיל, אנו מבקשים מכם לעדכננו לגבי הצעדים שננקטים על ידכם על מנת להנגיש באופן שווה את השירותים הבריאותיים הנדרשים במסגרת ההתמודדות עם משבר הקורונה עבור כלל אוכלוסיית הכפרים הלא מוכרים, וזאת בשים לב לחוסר תשתיות בריאות ושירותים סניטריים במקומות אלה.

בהתחשב בדחיפות הנושא וחשיבותו, נבקש לקבל את עמדתכם בהקדם.

בכבוד רב
סארי עראף, עו"ד

העתק:

1. הלשכה המשפטית של משרד הבריאות, בפקס: 02-5655972
2. פרופ' מיכאל גדליץ, רופא מחוז דרום במשרד הבריאות, בפקס: 08-6280286
3. רמ"ג אלי בין, מנכ"ל אגודת מד"א, בפקס: 03-6306046 ו- 03-6300234